

פרשת ויחי

הקשר בין הפטרת 'ויחי' לבין הפרשה - הוא עמוק ביותר.
בפרשתנו קוראים אנו את הפסוק: "ויקברו ימי ישראל למות" (מ"ז, כ"ט).
סוף ימיו ומיתתו של בחר האבות - אשר התהלכו לפני האלוקים.

ההפטרה מתחילה במילים: "ויקברו ימי דוד למות" (מלכים א', ב'/א').
סיפור מות דוד - משיח אלוקי יעקב.

זה וגם זה מצווים לבניהם לפני מותם.

יעקב מצווה לשנים עשר בניו - אבות שבטי ישראל.

דוד מצווה לבנו שלמה - אחד מבניו הרבים.

שניהם בצוואתם מורישים לבניהם משהו.

יעקב מוריש לבניו את ברכת אבותיו.. שהיא הברית הגדולה הכרותה בין האבות לבין ה'.

דוד מעביר לבנו שלמה את המלוכה שגם היא נחשבת לברית.. שתהא נחלת ביתו אחריו.

(מתוך ספרו של ישעיהו לייבוויץ' - 'שבע שנים של שיחות על פרשת השבוע')

שיעור פרשת השבוע: עפר שלומי

שבת פרשת ויחי		ימי החול	
הדלקת נרות	16:38	זמן תפילין / טלית	05:48 ← 05:48
מנחה	14:00	שחרית א'	06:00
שיעור הלכה אקטואלית		שחרית ב' (בביה"כ)	06:45
שחרית א'	06:45	שחרית ג' (בביה"ס)	08:20
שחרית ב'	08:30	סוף זמן ק"ש	09:16 ← 09:17
מנחה 12:30, 13:30	16:38	מנחה א' (בחד"א)	13:15
מנחה (בני-עקיבא)	14:15	מנחה וערבית	16:50
לימוד "מדור לדור"	16:58	שקיעה	16:59 ← 17:05
צאת השבת	17:36	ערבית	20:10

אחות תורנית: הילרי יום טוב

שבת
שלום

"המלאך האלף אותי" – ברכת יעקב לפניו ולנכדיו

פרשת ויחי היא פרשת בר המצווה שלי. נושאים מרתקים רבים ישנם בפרשה זו. בחרתי לעסוק בקשר בין דור האבות לבנים ולנכדים. זהו הקשר שבו עוסק יעקב בברכתו לאפרים ולמנשה. קשר דומה ישנו בינינו עוזבי הקיבוץ אל האבות והאימהות שלנו, ואל משפחת הקיבוץ כולה לדורותיה, בה אנו רואים את האבות והאימהות המייסדים, דור הבנים והנכדים, כשלשלת רב דורית מבורכת.

"ויקרבנו ימי ישראל למות", יעקב בן מאה ארבעים ושבע שנים, הוא בסוף חייו הארוכים, לא מעט תהפוכות וסבל עבר בחייו, והוא פונה לברך את הקרובים לו, את משפחתו. נתמקד בברכת יעקב ליוסף בנו, ולאפרים ומנשה נכדיו. יעקב מחבר את יוסף לאבותיו ולמשפחתו. מדוע מדגיש יעקב חיבור זה דווקא ליוסף?

החשש מובן. יוסף נשוי לאסנת המצרית, וחי רוב שנותיו במצריים. בניו מנשה ואפרים קיבלו חינוך של בני אצולה מצריים וסביר שיש בליבו של יוסף על אחיו והתנהגותם אתו. חיבורו של יוסף ל"אבות", למשפחה, לישראל, לא מובן מאליו.

יעקב קורא ליוסף בתחילת הפרשה ואומר לו: (פרק מ"ז כט) **...אֵל נָא תְקַבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם! (ל) וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתִי וְנִשְׁאַתְנִי מִמִּצְרַיִם וְקִבְּרַתְנִי בְּקִבְרֵתָם** [ויאמר [יוסף] אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֶךָ: יוסף נשבע ליעקב להביאו לקבורה עם אבותיו. יעקב מדגיש בפני יוסף, את זמניותה של מצרים. מנוחת הנצח ובהמשך גם חיי הבנים, אינם יכולים להיות במצרים, רק בכנען, היא ארץ ישראל.

אחרי הדברים האלה, יעקב חולה. יוסף הבן מגיע עם מנשה ואפרים הנכדים לבקרו. נשים לב מה מדגיש יעקב בפגישה זו. (ב) וַיֵּגֶד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלַיךְ וַיְתַחֲזֶק וַיִּשְׁרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמֶּטֶה: (ג) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף: אֶל-שְׂדֵי נְרָאָה אֲלִי בָלוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי: (ד) וַיֹּאמֶר אֵלִי הֲנִי מִפְּרֶךְ וְהִרְבִּיתֶךָ וַיְתַתִּיךָ לְקַהֵּל עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת לְזִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם: (ה) וְעַתָּה שְׁנֵי בְנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לָךְ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בָּאִי אֵלַיךְ מִצְרַיִמָּה לִי הֵם אֲפָרַיִם וּמְנַשֶּׁה כְּרֹאשׁוֹן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי: יעקב מחבר את השושלת, את הברכות שהוא קיבל מאלוהים, אל הברכות שהוא מעניק לבנו ונכדיו. בחוש פסיכולוגי עדין מתקן יעקב אי-בהירות נוספת היכולה לצוץ אצל בנו האהוב יוסף.

אומר יעקב (פרק מ"ח ז) וַאֲנִי בָבְאִי מִפְּדֹן מֵתָה עָלַי רַחֵל בְּעוֹד בְּדֶרֶךְ כְּבֹרֶת אֶרֶץ לְבֹא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָה שֵׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרַתָּה הוּא בֵּית לָחֶם: כמה כאב יש במילים **מתה עלי רחל**, מתה עלי רחל. יעקב מבהיר ליוסף שאמו האהובה שמתה על יוסף בגיל 6, לא נשכחה ומקום קבורתה לא נשכח. צריך להיות ברור ליוסף, מדוע יעקב מעדיף להיקבר עם אבותיו ולא עם אהבותיו. ברגעים אלו שלפני מותו החשוב מכל ליעקב, הוא הקשר הדורי: אברהם – יצחק – יעקב – יוסף – מנשה ואפרים וצאצאיהם. וכך ממשיך המפגש: (ח) וַיֹּרָא וַיִּשְׁרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה: (ט) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה. יוסף החכם, מבין גם הוא שהשושלת שתחילתה באברהם היא נבחרת, ובניו הם המשכה.

ויאמר [יעקב] קָחֶם נָא אֵלַי וְאֶבְרָכֶם: נתמקד בברכה: (פרק מ"ח טו) וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתַי לִפְנֵינוּ, אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (טז) הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע, **יְבָרֶךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וַיִּדְּגוּ לָרֶב בְּקֶרֶב הָאֶרֶץ:**

המילים: "הַמְלֵאךְ הַגָּאֵל אֹתִי", נאמרות בלשון הווה, עכשיו: המלאך הגואל, גואל עכשיו ותמיד. יעקב אבינו מתפלל על כל הנערים והנערות בכל הדורות, על כל מי שנקראים "בני אברהם, יצחק ויעקב", כל הנערים שייקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק". על כולם מתפלל יעקב שהמלאך יגאל אותם מכל רע.

בארצות רבות נהגו ונוהגות האימהות לומר ליד מיטות ילדיהן הצעירים את הפסוק: "המלאך הגואל אותי מכל רע". "המלאך הגואל" היה כעין שיר ערש יהודי, גם כאשר הדיבור של הפעוט עדיין לא היה רהוט, גם כששפת הדיבור של הקטנים לא הייתה עברית, לחשו האימהות את מילות הפסוק לתינוקותיהן לפני השינה.

גם ב"גן כחול וגן ירוק" של ילדתי בסעד, שרו ההורים המשכיבים עם ילדיהם את "המלאך הגואל" וחיברו דרך הברכה לאפרים ומנשה את ילדיהם אל יעקב יצחק ואברהם אבותיהם, ואני כשאני נזכר בכך מתחבר באהבה אל ילדתי ואל דור האבות והאימהות של קבוץ סעד.

אנחנו בשבוע בו חל עשרה בטבת. בזמן השואה הוחבאו ילדים וילדות רבים במנזרים. לאחר השואה כאשר חיפשו מי מבין היתומים שבמנזרים, הוא יהודי. חוזר סיפור זה, המסופר פעמים רבות, על ידי ילדים שונים: אספר לך נכדתי סיפור מחיי. זה היה לפני שנים רבות. בזמן השואה. הייתי בת 4. אמי החביאה אותי במנזר "סאן-פטר" שליד ליטא. "עד שאחזור" היא אמרה. "בינתיים זכרי! את יהודייה. בת לעם נבחר. בת לעם ישראל הם מקנאים הגויים. הם רוצים להשמיד אותנו. צריך להסתתר אין ברירה. שמרי על עצמך. הקשיבי לנזירות. ללמדו אותך פה דת אחרת, הסתירי במשך היום את יהדותך, את נשמתך הטהורה. ובלילה, אחרי כיבוי האורות, התפללי לאבינו שבשמיים שישמור ויגן עליך וישלח את מלאכיו הטובים גבריאל, מיכאל, רפאל, ואוריאל - שילוו אותך, וישמרו עליך. אני הולכת ילדתי וכשאחזור אני רוצה לראות אותך ילדתי כמו שעזבתך. יהודייה. בת ישראל חזקה". היא עזבה ללא שוב. חיכיתי לה. עשיתי את מה שביקשה. לימדו אותי דת אחרת. ניסו. לא הצליחו. ואת יודעת למה נכדתי? כן... בזכות "שמע ישראל שעל המיטה" שכל ערב הייתי מתפללת מתחת לשמיכה. ואז, ערב אחד. לפני כיבוי אורות, הוא הופיע, לקח כיסא קטן ועמד עליו באמצע החדר. הוא היה גבוה עם זקן ארוך לבן וכובע שחור. כמו סבא שלך. הוא עמד על הכיסא, הסתכל עלינו ושתק. שתק. הנזירות היו בפתח, הן גם הסתכלו. ופתאום, בשקט התחיל לבכות ולבכות. הדמעות ירדו לו על הזקן. הם הזכירו לי יהלומים. ואז בשקט הוא התחיל: "המלאך הגואל אותי... המלאך הגואל אותי מכל רע..." הצטרפתי גם אני לשירת הנצח של המלאך הזה, לשירת הנצח שלי ושל העם שלי. הצטרפתי לבכי וגם המלאכים בכו המלאך גבריאל ואוריאל, בכי של תקומה. תקווה. וגאולה. קמנו מהמיטות אני, אנט, פטריסיה ומרים, וכל מי שהייתה לה נשמה יהודית. רצנו אליו. סובבנו אותו. כמו המלאכים שסובבו אותנו תמיד וכך יד ביד. בבכי ובשירה.

עזבנו את המנזר עם המלאך שבא להחזיר אותנו הביתה. לעם ישראל.

מבינה עכשיו נכדתי? אז עכשיו נאמר ביחד שתינו: "המלאך הגואל אותי מכל רע, יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ".

דבר תורה שכתב מושקו רום ז"ל, לפרשת ויחי
(עלים תשע"ג)

ללאה כץ ולכל המשפחה, מלף טוב לראל בר המצווה
הנ"ן - יונתן כץ
בנס על פי' ורויטל כץ, נכדס על אהרן ואלארה כץ

לצרכה ולמשה בן עמי ולכל המשפחה
מלף טוב לראל בר המצווה על הנכד - אריאל
בנס על נטע וצור בן עמי

מספּיחי החנוכה - בנר שני של חנוכה, נערך במועדון "יחדיו" שבשער הנגב, ערב הוקרה למשה גולן. בערב זה זכה משה להערכה על פעילותו ההתנדבותית רבת השנים כ: מלמד בנים לבר-מצוה, עורך לוויית בקיבוצי הסביבה וכן על כ-12 שנים של התנדבות בבסיס צה"ל שבמשמר הנגב, כאשר בחלק ניכר משנות התנדבותו, היה אחראי על כל המתנדבים. הערב המרגש נערך בחסות המועצה, וביזומת מתנדבי צה"ל - חבריו של משה להתנדבות. בטקס נכחו ראש המועצה, קצין מבסיס משמר הנגב שאחראי על המתנדבים, בני המשפחה וחבריו הרבים של משה לעשייה. בטקס חולקו תעודות הוקרה למתנדבים נוספים וביניהם חברתנו לאה גיטמן. יישר כוחכם!

בליל שבת - המשכנו לעסוק בשיעור ההלכה בענייני: 'השקעות ותשואות' על פי ההלכה, מהנקודה בה עצרנו לפני חג החנוכה. אז העלה הרב ארי את השאלה: האם מותר לנו להשקיע, ובכך להפוך בעצם לשותפים בחברה שמבצעת פעילויות בניגוד להלכה, כמו: חילול שבת, סחר במוצרים שאינם כשרים, או נטילת ריבית. מסתבר שאת רובנו המוחלט, אף אחד בשוק ההון אינו סופר באמת ואין כל חשש לשותפות בחטא. אנחנו רק שותפים על הנייר, ואין לנו השפעה באמת... אולם בעניין איסור הריבית, כאן המצב שונה לגמרי וזו הנקודה אותה ניסינו לברר. כל אחד מאתנו שמחזיק חשבון בנק ומקבל ממנו תשואה על כספו, או מחויב בריבית על יתרת החובה – מעורב אישית באיסור הריבית כלוה או כמלווה. ומדוע התורה מתנגדת כל כך לריבית, עד כדי כך שהיא חוזרת על כך כמה פעמים, 'מזכה' את המשתמשים בה בשישה לאווים ומכנה אותה בכינויים: "מרבית" ו"נשך"? ניסינו להסביר מדוע 'השכרת כסף' כלומר: עשיית כסף מכסף ללא כל מאמץ או סיכון, היא רעיון שלילי, להבדיל מאדם המשכיר את ביתו או חמורו. ובכן, אדם שמשכיר את רכושו, מסתכן בספיגת בלאי עקב שימוש של השוכר ועליו להשקיע מאמץ במטרה להשיב רכושו לקדמותו. 'משכיר הכסף' לעומתו, אינו משקיע עמל ואינו מסתכן. הוא רק נהנה מחולשתו של חברו שמתחייב להחזיר לו יותר ממה שקיבל... אז כיצד אנו מתנהלים בכל זאת מול הבנק בחיי היום יום? בדיוק לשם כך חובר נוסח "היתר עסקא" - המאפשר למלווה לקבל תשואה על כספו לא כריבית אלא כרווח מעסק. לא נתפלפל יתר על המידה בנושא רק נבהיר שהשותפות היא רק על מחצית מהסכום והחתימה על היתר עסקא מצריכה עיון רב.

ונעבור לפרשנות אישית בנושאי: כסף, בנקים והלוואות פרטיות...

מושג ה"כסף" עבר שינויים גדולים במהלך ארבעת אלפים השנים האחרונות. בימיו של אברהם אבינו, ארבע מאות שקל הכסף שבהם הוא קנה את מערת המכפלה, היו עשויים מכסף אמיתי וערכם נמדד על פי יחידת המשקל – שקל. כשראובן הלווה לשמעון כסף הוא נתן לו מטבעות שערכן העצמי היה שווה את החומר ממנו הן היו עשויות ושמעון התחייב להחזיר לו מטבעות בערך זהה. במהלך ההיסטוריה איבד הכסף את מוחשיותו והפך לייצוגי עד שהתגלגל למספרים דיגיטאליים המהבהבים על מסך המחשב ומאחוריהם אין ערך ממשי מוחלט, אלא סוג של פוטנציאל. קיים הבדל גדול בין הכסף בו אנו משתמשים היום ובין זה המוזכר בתורה, וכן אופן גביית הריבית הוא שונה לגמרי. בעבר, שימשה הריבית כתשלום עבור 'השכרת כסף' שהיה קיים ומוחשי, בעוד שהריבית בימינו אותה גובה הבנק על הלוואה, משמשת כתשלום עבור מימושה של זכות השייכת לאחר, כאן ועכשיו בצורת מזומן, כנגד התחייבותו העתידית של הלווה. מיותר לציין שהבנק אינו יכול 'להשכיר כסף' כמו ההלוואות בעבר, מהסיבה הפשוטה ש... הוא לא נמצא בידיו! כמות הכסף הרשומה בספרי הבנק גדולה לאין ערוך מכמות הכסף השייכת לו בפועל. ובכן חברים, החל מימי אברהם אבינו, לא רק האמונה ב'על טבעי' התגלגלה והפכה ממוחשית: "אלהי כסף ואלהי זהב", למופשטת – בורא עולם: "אין לו דמות הגוף", גם הכסף והכלכלה עברו תהליך זהה: מעניין מוחשי הם הלכו והתגלגלו לרעיון מופשט... **אולם**, התנגדותה הנחרצת של התורה שלא לעשות כסף מכסף

ללא עמל, לא לקצר תהליכים ולא להפוך בעקבות כך לעבד למלווה – עומדת מול עינינו בשנת 2017 כמגדלור אזהרה המאיר למרחקים, אף יותר מאשר בעבר! כשהכסף הוא מופשט כל כך, זמין כל כך וחביב כל כך, קל לנו מאד ליפול בבורות האשראי וההלוואות שלא ממש נחוצות לנו, ולהידרדר עמוק עוד יותר לעבדות המודרנית הסוגדת ל - אלהי הכסף...

ביום ראשון - מוצאי עשרה בטבת, התאסף קהל רב במועדון לשמוע מחברנו אהרליה דביר על סיפור הישרדותו בתקופת השואה. אחרי הדלקת הנרות, בתו של אהרליה - תמר אייל, העבירה שיעור משניות המדברות על התפיסה של ילד לעומת זו של המבוגר, עם הקשר ברור לסיפורו של אביה שהיה רק בן שנתיים כשפרצה המלחמה. התלוינו לאהרליה במסעות עם משפחתו - אב, אם ואחות, מעיירה בפולין ועד לסיביר שברוסיה - שם חיו בצריפים במהלך שני חורפים קרים מנשוא. משם עברו עם רוב היהודים לאוזבקיסטן כשבדרך נספו מרעב וממחלות כ 40% מן הנוודים וביניהם אמו ואחותו. אביו מסר אותו ל"אנשים" שהביאו את הילדים לבית יתומים, שם הפרידו בין היהודים לגויים. החשש היה שינצרו את הילדים ולכן פדו אותם לאט והעבירו אותם לטהרן. מטהרן תכננו להעביר אותם לארץ ישראל / פלסטינה, אולם דרך עיראק אי אפשר היה (היה שם משטר פרו - נאצי) אז הם עשו את דרכם לקאראצ'י שבהודו, משם הועברו לעדן שבדרום חצי האי ערב, משם לקהיר ומקהיר ברכבת לארץ ישראל. התחנה הראשונה היתה ברחובות, שם המתינו כל ילדי העיר, ואחר כך מחנה עתלית שהיה מחנה מעפילים (ובידוד נגד מחלות). בעתלית אספה אותו משפחה ירושלמית בעלי שם משפחה זהה... ומשם לבית הילד בירושלים. משם להכשרה של קיבוץ בארות יצחק ששכנה ליד כפר סבא. הוא גדל בבארות אצל משפחת סולומון ומבית הספר ביבנה הגיע לחברת נוער שבסעד. אחרי מספר שנים התאחד עם אביו. לאורך כל הסיפור היה מזעזע לשמוע על הסבל הפיזי והנפשי של ילד קטן שעובר ממקום למקום ואינו מוצא במשך שנים מנוח לרגליו. דיווחה: שושנה עברון.

ביום רביעי - בשעה בדיוק! 20.00 סיימו ילדי המתמ"ד את מסכת ברכות וכבר הם מסתערים על מסכת מגילה. עשרות הילדים המשתתפים בפעילות המתמ"ד באורח קבע, חגגו את סיום המסכת עם שוקולדים וספינג'ים טריים, חמים ופריכים שהכינה הלה ברביץ לכבוד האירוע. יישר כח לילדים המתמידים, למלמדים המסורים ולכל השותפים למיזם החשוב. עם הצלחות אמנם אי אפשר להתווכח, אבל אפשר ואפילו מומלץ, להצטרף אליהן...

יום קימחון

מפי אולפית

(זיכרונות לשנת השבעים)

היש אמת באגדות?

לפני כשישים שנה, הילכה אגדה בין ילדי הגן, האומרת שסבתא של שולית (הלא היא אמו של אריה קרול ז"ל) – אוכלת ילדים... אין יודע מה היה המקור לאגדה זו – ומי טרח להפיצה. אבל למרות שטרם היה עדיין אינטרנט, זכתה היא לתפוצה ויראלית ברחבי הגן. תנא דמסייע שימשה העובדה, שעקב בעיות בשיניה התותבות נהגה אמא קרול להיראות כאילו לועסת משהו בפיה, בכל עת. אולי הושפעו ילדי הגן מן הסיפורים "החינוכיים", כגון כיפה אדומה – ששם יש דמיון כלשהו לאגדה שאנו עוסקים בה. אבל היו להם כנראה היסוסים אם יש אמת באגדה זו – או אין...

אחד הילדים היה אמיץ דיו כדי לבדוק אחת ולתמיד את הנושא מקרוב ממש. לאחר המעשה, שיתואר מיד בהמשך. ניבא משהו מהמבוגרים – שהילד הזה יגיע בצבא ליחידה מובחרת – וכך אכן קרה... איך בירר הילד את העניין? הוא ראה מרחוק את אמא קרול מתקרבת. נעמד לפניה וחסם אותה ושאל ללא חת: סבתא של שולית, זה נכון שאת אוכלת ילדים? כאן המקום לציין, שחוץ מבעיות השיניים, היו לה גם בעיות באוזניים וכנראה (ע"פ תשובתה) שלא שמעה בבירור את השאלה. התשובה נאמרה בחביבות, תוך כדי תנועות הלעיסה הנזכרות לעיל: כן, אני אוהבת ילדים!..הבחור הנועז רץ לגן ובישר בקול צוהל: זה נכון! סבתא של שולית אוכלת ילדים! איך אתה יודע? נשאל - והשיב בטון המתאים לעוז רוחו: שאלתי אותה! כך למדו ילדי הגן, שלא רק חלומות מתגשמים לעיתים – גם באגדות. יש לפעמים אמת...

מדינת פנדה: לא, אין מדובר בדובים בסיפור זה. הנושא הוא חידושי הלשון של ילדינו. בשנות החמישים או השישים נהגנו לקלוט מחנות עבודה של תלמידי תיכון מחו"ל. מספר שנים רצופות קלטנו בקיץ קבוצה מקנדה ובחורף תלמידים מפנמה. חלק מן הבנות עבדו בבתי הילדים והתחבבו עליהם. אלא שלילדינו היה קשה לזכור מי מקנדה ומי מפנמה. הם מצאו פתרון נוח ופשוט: קראו לכולם "הפנדים" – שילוב מעניין של קנדה ופנמה, מבלי לפגוע אף לא באחת מן המדינות...

מה קורה שמעריבים שמות פרטיים וגיאוגרפיים?

סיפור משפחתי: כאשר ההורים ז"ל של הדסה תיבל"א הגיעו פעם לבקרנו, הם עברו דרך גן הילדים ושאלו את ילדי הגן איפה גרה משפחת גולן. על תשובת הילדים שמענו מפי האם: הילדים לא אדיבים ואפילו חוצפנים, במקום לענות לנו, הם אמרו: "גולן זה על יד כינרת". אמה של הדסה לא הבינה מדוע זה מצחיק אותנו. הסברנו לה שכוונת הילדים היתה להשיב תשובה נכונה, שמשפחת גולן גרה קרוב לכינרת. מה, שאלה האם, כינרת זה שם אדם? כן, כן, ילדי הגן לא ניסו ללמדכם פרק בגיאוגרפיה של א"י...

זמירות בסעודות השבת – שלוש שהן ארבע: פרק זה אינו שייך לסדרה של "מפי עוללים". הוא שייך לסדרה הקודמת שכתבתי על סעודות השבת בחדר האוכל. מכיוון שלא רציתי שיחשדו שהקיבוץ צועד על קיבתו (בדומה לאימרה על הצבא, המיוחסת לנפוליון) – לא התכוונתי להמשיך בסדרה זו. במחשבה שניה, החלטתי שענין הזמירות אמנם חלק מן הסעודה, אבל פה לא מדובר באוכל ולכן החלטתי לא לוותר על חלק חשוב זה מן ההיסטוריה שלנו.

בתחילה נהגנו לשיר מספר רב של זמירות בסעודות, אך משנתרבו היוצאים מן האולם לפני הזימון, הוחלט שיש בעיה. צריך לזכור, שבזמן ההוא אין מזגנים ובימות החמה קשה להנות מתרנגולים מפותמים (נניח...) באווירה לוהטת. חוץ מזה, בציבור מגוון, לא כולם באו מבתיים אשר מרבים לשיר... מה עושים? כמו כל נושא חשוב – מביאים לדיון באסיפת חברים. אחרי מספר דיונים (גם אחד הוא מספר, איני זוכר כמה) הוחלט כפשרה שבתום הסעודה תושרנה שלוש זמירות (לפי בחירתו של המנצח ליפא) ושיר המעלות, ובא לציון גואל. מי שמתעניין בפרטים, יפנה נא לארכיון, שם יוכל לראות במו עיניו – בעזרת דליה ונורית – בכל העלונים מן האסיפות המעניינים אותו. "עלים" יהווה חומר עזר לכל חוקר של תולדות הקיבוץ בעתיד. כך נהוג היה לפני שנים מספר. לעומת זאת, בקיבוץ המתחדש אפשר לקרוא ב"עלים" איזה מיני דג מלוח אכלנו בקידוש בת המצווה של תוחלת פומפדורסקי – אבל לא תמצאו אף מילה אם היתה אסיפת חברים, מה נדון בה ומה הוחלט בה. סודיות כמו בקבינט הביטחוני – בהבדל אחד – מן הקבינט יש הדלפות...

עשרה בטבת – יום הקדיש הכללי

צער רב התמלאתי בשמעתי על הצעתה והמלצתה של הרבנות הראשית לישראל, כי כל יתומי ישראל יצטרפו ביום זה לאמירת הקדיש הכללית שלזכר הנספים בשואה (ורבינו, הרב ארי הצטרף אף הוא, ראה הצעתו - "עלים" פרשת ויגש האחרון).

כמדומני שפעם נוספת לא השכילה הרבנות הראשית לישראל להתעלות מעל הקיבוע המחשבתי בו שקעה בנושא זה, ולא הצליחה להבין כי יש כאן הכרח לנקוט בצעד בלתי שגרתי וקיצוני, בהתייחסות לנורא במאורעות שפקדו את עמנו מאז הפך לעם..

לכל אדם המתאבל על מתו שצערו עמוק, מצאה ההלכה היהודית נתיב מכובד ומקובל ליום ההתייחדות וזיכרון אישי ופרטי בו הוא מזכיר ומכבד את יקירו. אינו דומה אסון פרטי - אישי של כל אדם, לאסון הנורא בו כמעט כולנו נכחדנו. נס גלוי היה לכל מי ששרד את התופת והאימה שאיימו על כולנו, ללא רחם.

בעבר, חכמי ישראל ידעו לכבד את זכרם של עשרים וארבעה אלף תלמידי ר' עקיבא (שחטאו), וקבעו ימי אבל ארוכים ומתמשכים לאורך (כמעט) חודשיים ימים ובתוכם מקצת מימי ניסן, שאין מתאבלין בהם, ולמרות שאלו היו אמורים להיות ימי שמחה-ראשית הקציר והבאת העומר - הכל התגמד לנוכח האסון של מות התלמידים.

רבותינו – היכן הפרופורציות?! זכרים עשרים וארבעה אלף, מול...!!!

בעבר, הוצע לאחד את יום השואה עם יום הקדיש הכללי ואז נפסל כמובן, כי: "אין מתאבלין בניסן". כולנו מכירים התופעה הנפוצה והשכיחה במחזורותינו, שבשעה שקוברים נפטר בניסן, יאמר המספיד: "מאחר וידוע שאין מספידים בניסן, אומר רק מילים אחדות קצרות לזכר המת". ובכך יצא ידי חובתו – וימשיך לשאת הספד רגיל וארוך.

עיני אינה צרה באבל לזכרם של תלמידי רבי עקיבא, אבל זעם ועלבון רב עצור בקרבי, על כך שחכמי דורנו לא השכילו להתעלות מעל החשש ממחלוקת, לא הפנימו את עוצמת כאב השואה ואיבדו את הפרופורציות בכך שלא קבעו, ולו יום אחד בלבד לציין את האבל באופן דתי. תחת זאת הם בחרו להסתופף תחת מטריית ה"עשרה בטבת", במחשבה ש: ביום זה ממילא צמים ועצובים, אז נתפוס טרמפ עליו - ויצאנו נקיים.

אף לא יום אחד, יום אחד בלבד!

ועתה בהצעה החדשה, בו יצטרפו כולם לקדיש בתפילות צום עשרה בטבת, אני רואה המשך חוסר ההבנה וזילות. לא השכילו להבין את עוצמת השבר הנורא שכמעט הכחיד את כולנו... יום אחד בלבד, יום אחד מיוחד???

לפני שנים רבות ניהלתי התכתבות חד צדדית עם הרב הראשי לישראל, ולא זכיתי למענה...

במכתב מחיתי על חוסר התעוזה והחשש מהחידוש לייחד יום מיוחד לאסון זה.

הפעם, בהצעה דלעיל, דומני יועמק הטשטוש גם אם "לא לכך התכוון המשורר..."

חייט הרצל

דוח'נאק טבת

חנוכה חלף לו, שבוע של חופשה קצרה אך גדושה בפעילויות שיא. לאחר שנרגענו מעט, נשתף אתכם בחלק מהחווייות והפעם מהגדול אל הקטן:

יריד צדקה - גולת הכותרת של פעילות חנוכה- ערב שילדי החינוך מפעילים להנאת כל הקהילה והכנסותיו קודש לצדקה. זה המקום להודות לשלומית קייפור שניצחה על המשימה המורכבת במאור פנים ובשימת לב לכל פרט.

מדריכי בני עקיבא - החדשים, יצאו לסמינריון הדרכה בן 4 ימים של בני-עקיבא.

הי"בניקים שלנו - יצאו כמיטב המסורת לטיול אופניים בן 3 ימים מים אל ים, מחוף זיקים לים המלח. רק שהשנה התברכנו בגשם שוטף ביום הראשון ולכן היום הראשון היה חימום וגיבוש לקראת הרכיבה בבוץ בימים הבאים ☺

התיכונים סטים - בנו לעצמם בסדנה חווייתית פינת קומזיצים, ואף נסעו למתחם קירות טיפוס בבאר-שבע. שם היה להם מאתגר ומהנה והם קינחו בארוחת צהריים שבישלו לעצמם בצוותא.

ילדי החטיבה - בילו בסדנת יצירה חורפית ואינטימית עם חנה אדמנית ובטיול לאזור מערות לוזית עם נתנאל לנדאו שהדריך את החבר'ה ואף אתגר אותם בזחילה במערות. בסיום ציפה להם תה צמחים מחמם על מדורה שהדליקו במקום.

כיתות א'-ו' - הקדישו את אחד מימי החופשה לשיפוץ וארגון הבתים הכוללים ויום נוסף בילו בטיולים.

ילדי המפ"ל - נסעו לטיול באזור ירוחם, שם פתחו בטיפוס מאתגר בסנפיר הקטן וסיימו ברביצה נינוחה על החולות הצבעוניים.

ילדי בית כולל ג'-ד' (המכונים גדגדים) - טיילו בסביבה הקרובה וגילו פינות חמד באזור רוחמה. את הטיול הדריכה אושר ברנע דומיניץ - המדריכה המובילה.

ילדי א'-ב' - ביקרו בגן הזואולוגי בבאר שבע ונהנו מאוד לראות, ללמוד, להחזיק וללטף את החיות.

תמונות מכל האירועים ניתן לראות באלבום "חנוכה בחינוך" בקהילנט.

כעת אנו נכנסים לתקופה ארוכה של שגרת פעילות. תקופה שנקדיש גם ללמידה והשתלמויות של צוות ההדרכה: קורס עזרה ראשונה שהתקיים השבוע עם עידן גיימס, השתלמות בנושא חוסן ובתחילת החודש הבא סמינר יומיים של הקבוץ הדתי.

נושא נוסף שעומד על הפרק הינו בחינת נוהל עבודת הנוער, נושא שנידון בהרחבה בפורומים שונים ובקרוב נשתף את כלל הציבור בתהליך שהתחלנו.

אפרת elfa'i

ליוכבד אולף ולכל המשפחה, מילף טוב ליהולדת הנ'נה

נכדה לאמה וליוסי אולף, בת לאסנית וליוכבד אולף

שתנכו לאושר ולנחת!

מהצעה בתחום הפנסיה

לאחרונה, כפי שפרסמתי, קיבלו הפנסיונרים שבינינו מכתבים מעתודות על סכומים קטנים (כ 100 ₪) הצבורים על שמם בקרן הפנסיה.

האפשרויות למשיכת הכספים הללו הן:

1. במידה ויאפשרו לנו להגיש רשימה מרוכזת של כל החברות והחברים, נבצע בצורה שכזו את המשיכה.
2. במידה ולא, נחלק את המעטפות לחברים, ומי שירצה לטרוח ולמלא את הטפסים לבדו, יוכל לעשות זאת והכסף יועבר לחשבון הבנק הפרטי.

אני מניח שחברים נוספים קיבלו מכתבים שכאלה, ומי שמעוניין מוזמן לפנות אלי בנושא. עד היום הייתה לתושבים במדינת ישראל אפשרות לבדיקת כספים שנצברו על שמם או על שם בני משפחתם, גם כאלה שכבר נפטרו, באתר באינטרנט. האינפורמציה שהוצגה שם נתנה תמונה על קופות פנסיה, גמל והשתלמות, שלא הייתה בהם פעילות בשנים האחרונות, מה שמכונה "כספים אבודים". אבל לא נתנה שם אינפורמציה על הסכום הצבור באותן קופות. היום יש אפשרות חדשה המאפשרת לקבל אינפורמציה גם על מקומות בהם צבורים כספים וגם כמה כסף צבור בכל מקום. אנחנו בודקים אפשרות כיצד להביא אינפורמציה זו הביתה לטובת החברות, החברים והקיבוץ. כשנגבש את הדרך נפנה לחברים ונבקש את שיתוף הפעולה. מניסיון אישי, מתברר שיש לא מעט כספים שצבורים בקופות ואין לנו שום מידע על כספים אלו.

לאחרונה האוצר פתח 2 מסלולי חסכון חדשים:

1. קופת גמל להשקעה. זהו מסלול בו כל חבר/ה יכולים להפקיד הפקדה חד פעמית או הפקדה חודשית של עד 70,000 בשנה. הכסף המופקד בקופה זו ניתן למשיכה:
 - א. כקצבה בגיל פרישה, אז הסכום יהיה פטור ממס על הרווח שנצבר בקופה.
 - ב. כסכום הוני בכל שלב שרוצים, אבל אז הרווחים שנצברו יהיו חייבים במס של 25%.
2. מסלול לאנשים מעל גיל 60 (בחוק מכונה תיקון 190). במסלול זה ניתן להפקיד באופן חד פעמי או בהפקדה חודשית כל סכום שרוצים. אין הגבלה לגובה ההפקדה. (כמובן שלא מדובר בסכומים של כמה מאות שקלים). הכסף המופקד במסלול זה ניתן למשיכה:
 - א. כקצבה בגיל פרישה, אז הסכום יהיה פטור ממס על הרווח שנצבר בקופה.
 - ב. כסכום הוני, בכל שלב שרוצים, אבל אז הרווחים שנצברו יהיו חייבים במס של 15%.

הבעיה בשני המסלולים היא דמי העמלה הגבוהים שהקרנות דורשות. אני נמצא במשא ומתן עם חברה המוכנה לתת לנו הנחה משמעותית בדמי העמלה, בתנאי שכמות לא קטנה של חברים יבחרו להצטרף לאחת משני המסלולים הללו. חברים המעוניינים להצטרף לאחד משני אפיקי החיסכון הללו, מוזמנים לפנות אלי.

אבי הלפרין - מנהל פנסיה סעד

דברית ke je נחמס באסיבת הפרידה שנצרכה ליונה בחנוכה בבית שקה

יונה בשבילי זו המטפלת. בטוח מכיתה ז' ועד התיכון
 אבל אינני בטוח שאפשר לסמוך על הזיכרון...
 האירוע המרגש הזה מבחינתי הוא סגירת מעגל
 כי פעם מטפלת היא תמיד מטפלת, מאז ועד בכלל
 ואני הקט שהתחנכתי תחת ידיה של יונה לפני 40 שנים
 צריך לברך לעת פרישתה בהתקרבה לגיל (אל תגלו...) 80!
 ואם בגבורות עסקינן אפתח ואומר, קבל עדה ועם
 שלפוש בכבוד זו גבורה ואתגר, אשר פוגש בבוא העת, כל אדם ואדם.
 ולעת כזו שהגענו, רציתי להתייחס לפרק הטיפול בנו הילדים
 וגם על הטיפול בחברינו הוותיקים.

בהקשר של החינוך לילדי הקיבוץ אותו העניקה יונה במשך שנים, אני מבקש לצטט משירם הנפלא של הדס וחנן בן ארי:

"הנרות הללו אנו מדליקים
 כמו הילדים המתוקים שאנו מולידים,
 אפשר לשים בהם את השמן ולהיטיב הפתילות
 אבל משם זה רק תפילות.

הילדים הללו אנו מגדלים
 וזה קצת קשה לראות אותם מהצד לפעמים,
 צריך לשמור מפני הרוח ולשמור על עירנות
 אבל משם זה סבלנות...

ואין לנו רשות להשתמש בהם (להתאכזב מהם)
 רק לאהוב בלבד
 ולהתפלל לנס, כמו בימים ההם-
 בזמן הזה (בסבך הזה)."

ואני מדלג אל התפילה שבסופו:

"ריבונו של עולם, בורא מאורות ואדם.
 עזור לנו להבין עד כמה גדולים ומאירים הנרות שנתת לנו.
 ותן בנו הכח לאהוב אותם ללא תנאי, ולהיטיב עימם ואותם-
 שיוכלו לעמוד איתן מול רוחות עזות הנושבות בחוץ.
 שידעו הם עצמם, שכל אחד ואחד מהם
 יכול להאיר עולם."

אני מרגיש שכמו בתפילה המופלאה הזו, גם את יונה נתת לעשרות ילדים ונערים שגדלו ובגרו בסעד אהבה ללא תנאי, היטבת אתנו כדי שנוכל לעמוד מול רוחות עזות מבית ומחוץ ועזרת לנו להבין שכל אחד מאתנו יכול להאיר את העולם באור המיוחד שלו.

במאמר מוסגר אומר, שעד היום אני מטאטא את הבית פעמיים בשבוע ואם אני נפגש עם יונה בשביל ביום שלישי בשבוע אני מקדים ומכריז: אל דאגה הזזתי מיטות ושפכתי מים...

על פרק הטיפול בזקני השבט אומר שנתת לנו שיעור מאלף בכבוד האדם בזקנותו לא פחות מבחרותו. את אחרית דברי אני מבקש למקד בעוז ובאומץ לפרוש בזמן המדויק ולא חלילה אחרי שחלש הנר ולא רואים את אורו ממרחק...

זו משימה אישית וקהילתית, ונדמה לי שאת יונה יחד עם שותפיך לענף ובעזרתה הרבה של רותי וגנר עשית זאת בצורה ראויה לציון ולשבח. תודה לך יונה על כל פועלך. לאורך השנים עשית "בית ספר" לילדים וזקנים.

תודה לחנוש על הדרך המשותפת והובלת המערכת. לא תמיד זה קל להביא רוחות חדשות למקום עם מסורת ועשית זאת ברגישות ובעדינות. תודה לרותי וגנר ותודה לצפרי שנכנסה במקום יונה ותרמה לפרישתה השלווה. ברכה אחרונה אני רוצה לאחל לך יונה, מנרות החנוכה:

השמש תפקידו לשמש אותנו, לעבוד קשה ולהאיר ואילו יתר הנרות הם נרות של מצווה: "ואין לנו רשות להשתמש בהם". חשבתי בהקשר לאירוע הזה, שאחרי שנים של עבודה ועמל אני מאחל לך שתעברי בטוב ובנחת לשלב של "נרות של מצווה", של עשייה ללא גמול שכל כולה עשייה של רוח ותרומה, הנשענת בזכות, על שנות העשייה הרבות שקדמו.

לכי מחיל אל חיל.

חנוש אהרן

חניך של יונה מאז, ומנהל הקהילה היום

המלצה לטוֹף: עלילת החורף בעין צורים

מאת: ישראל זיסק (משואות יצחק), מוקדש לזכרו של מושקו רוס ז"ל, אשר פעל למען שיקום "שלולית החורף"

"שלולית החורף" בעין צורים היא אחת מבריכות החורף הדרומיות ביותר בארץ. זהו מקווה מים עונתי המתמלא במהלך החורף, ומקיים עולם עשיר ומגוון של בעלי חיים ייחודיים – סרטנים ירודים, חרקים שונים ומיני דו-חיים. בית גידול זה נפגע קשות מפיתוח התיישבותי באזור שפיר ואף שלולית החורף כמעט ונהרסה עם חסימת הניקוז העונתי לבריכה. לאחר מאמצים משותפים של קק"ל והמועצה האזורית שפיר, שוקם המקום בשנת 2012 והפך לפארק על אם הדרך.

שטח הבריכה כחמישה דונמים, וסביבה נטועים אקליפטוסים רבים. הגישה למסתור הצפרות היא דרך גשר עץ מוגבה מעל פני המים. סמוך לשלולית נמצאת חורשה עם שולחנות פיקניק, ובקרבתה אזור ייעודי למנגלים.

איך מגיעים? שלולית החורף נמצאת בכניסה לעין צורים, ליד בית הספר שפיר.